

LEREN COMMUNICEREN ...

*Over het waardig omgaan
met de heilige Communie*

LEREN COMMUNICEREN ...

*Over het waardig omgaan
met de heilige Communie*

COLOFON:

© Bisdom Roermond,
Sacramentsdag 2012

T: 0475-386888

W: www.bisdom-roermond.nl

© Bijbelteksten: Adveniat, Willibrordvertaling 1978

Nabestellen via: www.carolushuis.nl

INHOUD

Voorwoord	5
Inleiding.....	7
1. De kerk als plaats waar christenen samenkomen.....	9
2. Wat waren en zijn dat voor mensen, christenen?	10
3. Wie was dat dan, die Jezus?	11
4. Is Jezus dus eigenlijk mislukt?.....	13
5. Maar is de komst van Jezus wel gelukt dan? Zijn de christenen echt betere mensen geworden?	15
6. Mooi gezegd, maar is dat geloof in God, is Jezus niet gewoon een soort placebo, een goedkope troost? Dat wist Marx toch al, toen hij geloof een soort opium voor het volk noemde?.....	17
7. Wat heeft Jezus nagelaten?.....	19
8. Hoe is de Eucharistieviering eigenlijk ontstaan?.....	20
A. In de H. Schrift	20
B. Bij de kerkvaders	23
C. De middeleeuwen.....	26
D. De moderne tijd	27
E. Vanaf het 2 ^e Vaticaans Concilie	28
9. De optimale gesteltenis voor het communiceren wordt op een heel natuurlijke wijze opgebouwd tijdens de Eucharistieviering.....	29
10. Uiteindelijk komt na de Communie de Zegen en heenzening.....	48

VOORWOORD

L.S.,

Op Sacramentsdag vieren we de instelling van het heilig Sacrament van de Eucharistie. Zoals u weet is dit feest niet zo ver van onze streken ontstaan, door de openbaringen van Jezus aan Juliana van Cornillon (1192-1258), een kloosterzuster in Luik. Zij kreeg het verzoek de bisschop te vragen het feest in te stellen, wat in het prinsbisdom Luik in 1246 geschiedde en vervolgens door paus Urbanus IV een feest voor de hele Kerk werd op 11 augustus 1264, bijna 750 jaar geleden.

De aandacht voor het Sacrament van de Eucharistie, het Sacrament van het geloof, het kostbaarste bezit dat de Heer aan zijn Kerk heeft nagelaten, kan in onze dagen wel een extra impuls gebruiken. Niet alleen vanwege het jaar van het geloof dat de paus heeft afgekondigd, maar vooral vanwege de genaden die de deelname aan dit heilzaam Sacrament aan de gelovige kan schenken. Heeft onze tijd niet grote behoefte aan geestelijk voedsel, dat de dorst van de ziel kan lessen?

Zei Jezus niet: "Komt allen tot Mij die uitgeput zijt en onder lasten gebukt, en Ik zal u rust en verlichting schenken" (Mt. 11,28)? Wie zich in geloof opent voor de aanwezigheid van de Heer Jezus Christus onder de simpele gedaante van brood en wijn, zal Hem echt kunnen ontmoeten, en veel levenskracht ontvangen. Hij wordt echt Voedsel voor onderweg (Joh. 6, 26-58). Dit Sacrament van de eenheid ontvangen, maakt ons ook tot één geloofsgemeenschap, en het geeft ons tevens als gemeenschap de moed en vreugde met kracht te getuigen van Jezus' verrijzenis en onze hoop op het eeuwig leven.

Het is ook goed wat langer stil te staan bij het feit dat de Eucharistie de telkens nieuwe tegenwoordig stelling van Jezus' kruisoffer is.

Dat de Heer zichzelf, zijn Lichaam en Bloed geeft “voor velen” (Mc. 14,24), ja, voor u en mij (Lc. 22, 17-20). Voor ons allen heeft Hij zich overgeleverd (Rom. 8,32). Dat roept telkens opnieuw grote dankbaarheid op. En diep respect en eerbied voor deze heilige Gave.

Moge het lezen van deze overweging ons dieper in dit Geheim laten doordringen, zodanig dat we er niet over kunnen zwijgen en onze naasten vol blijdschap gaan uitnodigen zich (opnieuw) klaar te maken voor de Bruiloft van het Lam. “Komt, laat ons opgaan naar de berg van de Heer” (Jes. 2,3) en Hem aanbidden “in Geest en waarheid” (Joh. 4,24).

Sacramentsdag 2012,

*+ Frans Wiertz,
bisschop van Roermond*

*+ Everard de Jong,
hulpbisschop van Roermond*

INLEIDING

Als u de kerk binnenkomt zult u misschien verbaasd zijn over de dingen en rituelen die u ziet. U bent inderdaad op een plaats aangekomen die in verbinding staat met een gebeuren dat zo'n 2000 jaar geleden plaatsvond in Israël en dat de loop van de geschiedenis heeft veranderd: het leven, sterven en verrijzen van Jezus Christus. Een plek waar christenen Jezus Christus aanwezig weten als de Levende, de Heer van de geschiedenis. Een heilige plaats. Dat merkt u aan de stilte die er heerst, de eeuwenoude gewaden die de priesters en zijn helpers dragen, de kaarsen en de wierook, de eerbiedig plaats van het evangelieboek, het offeraltaar dat verhoogd en centraal in de ruimte staat. Kortom, de kerk is een heilige ruimte, waarin we in contact gebracht worden met de goede God die zich in zijn overgrote liefde aan ons wil geven. Hij, de heilige onzichtbare God, die in de dagelijkse beleving wellicht als heel ver weg of zelfs afwezig wordt ervaren, komt hier heel dicht bij...

Een bijzondere plaats heeft het tabernakel waarvoor men knielt. Aan het licht van de godslamp dat erbij brandt, kan men opmaken dat zich daar een heilige Tegenwoordigheid bevindt. Inderdaad, de H. Hosties die tijdens de Eucharistieviering worden geconsacreerd worden daar bewaard. Zoals na de tocht door de woestijn in de Ark van het verbond restanten van het wonderbare voedsel, het manna, bewaard werden (vgl. Ex. 16,32; Hebr. 9,.4), zo wordt het hemelse voedsel van Christus (Vgl. Joh. 6,32; 48-50) in het tabernakel bewaard en aanbeden. Die Hosties die overblijven na de Eucharistieviering worden door katholieken namelijk niet beschouwd als een gewoon soort stukje brood, maar als heilig voedsel, ja als het Lichaam van Christus zelf. Daarover gaat deze brochure: God is heel dichtbij gekomen... En blijft altijd onder ons aanwezig. "Zie Ik ben met u, alle dagen tot aan de voleinding van de wereld" (Mt. 28,19).

Ook u bent uitgenodigd om in deze ruimte contact met God te krijgen. Een heel innig contact dat uw hart raakt en uw leven verandert.

Hij kent u en ziet u hier staan, knielen of zitten. God is immers geen iets, maar een iemand. Hij houdt heel veel van u! Hij heeft u wat te zeggen. U kunt alles bij Hem kwijt. In zijn evangelie schrijft Johannes dat Jezus over zichzelf zei:

*“Zozeer immers heeft God de wereld liefgehad,
dat Hij zijn eniggeboren Zoon heeft gegeven,
opdat al wie in Hem gelooft niet verloren zal gaan,
maar eeuwig leven zal hebben”
(Joh. 3,14).*

U bent uitgenodigd om met Hem van hart tot Hart te communiceren. De poort naar het katholiek geloof kan op deze plaats worden geopend (vgl. Hand. 14,27). Hoe dat kan, wordt hier beschreven.

Deze brochure is gericht op de Communie tijdens Eucharistievieringen. Uiteraard kan de Communie ook worden ontvangen tijdens Woord- en Communievieringen en buiten een gezamenlijke viering in bv. de ziekencommunie. De band tussen Eucharistie en communiceren is echter de meest natuurlijke, zoals we zullen zien.

Maar laten we bij het begin beginnen....

---

1. DE KERK ALS PLAATS WAAR CHRISTENEN SAMENKOMEN

Vanouds zijn de christenen gewend om bij elkaar te komen, met name op de eerste dag van de week (Hand. 20,7; I Kor. 16,2), de dag van Jezus' verrijzenis. Zo lezen we in de Handelingen van de apostelen, "dat alle mensen die het geloof [in Jezus] hadden aangenomen bijeen bleven en alles gemeenschappelijk bezaten. Ze verkochten have en goed en verdeelden dat onder allen naar ieders behoeften. Dagelijks gingen ze trouw en eensgezind naar de tempel, braken bij iemand aan huis het brood, gebruikten samen hun maaltijden in blijdschap en eenvoud van hart, loofden God en stonden in de gunst bij heel het volk" (Vgl. Hand. 2,44-47). Naderhand – in de tijd van de vervolgingen – kwamen ze steeds minder en later helemaal niet meer samen in de tempel en de synagoge, maar thuis of op verborgen plaatsen als de catacomben. Vanaf het moment dat keizer Constantijn via het Edict van Milaan de christenen de vrijheid gaf om hun geloof ook publiek te beleven (in 313), konden ze zelf kerken bouwen waarvan in Rome nog steeds prachtige voorbeelden in meerdere stijlen te vinden zijn.

---

2. WAT WAREN EN ZIJN DAT VOOR MENSEN, CHRISTENEN?

De volgelingen van een zekere Jezus van Nazareth (± 6 v. Chr.- ± 30 n. Chr.) werden christenen genoemd. Deze naam kregen ze het eerst in Antiochië (Hand. 11,26). Het waren mensen die geloofden dat die Jezus tijdens zijn openbaar leven, in de laatste drie jaar van zijn jong geëindigd aardse leven, God geopenbaard had op een manier die nooit vóór Hem was gebeurd, en evenmin na Hem zou plaatsvinden. Deze overtuiging was gebaseerd op een diep beleefde ervaring van zijn krachtadige en heilzame aanwezigheid, in Israel, maar daarna ook overal ter wereld. Velen getuigden van de wijze, liefdevolle en wonderlijke woorden die Hij sprak, de wonderen die ze Hem hadden zien doen, en vooral van zijn verrijzenis uit de doden, nadat Hij door Pontius Pilatus ter dood was veroordeeld, en aan het kruis gestorven. Uit deze ervaringen concludeerden ze dat Hij God zelf moest zijn, en noemden Hem dan ook de Heer (vgl. Hand., *passim*), een titel die in het Jodendom normaal alleen aan God zelf is voorbehouden. Zo sterk geloofden ze dat, dat ze ook zelf bereid waren hun leven voor dit geloof te geven. Immers, ze waren vast overtuigd van een eeuwig leven met Hem (Vgl. I Kor. 15), een leven dat hier op aarde reeds begon door het doopsel. Deze christenen voelden een sterke band met Jezus, voelden zich door Hem bemind en gesterkt, ja ze hadden een verbond met Hem en met elkaar. Hij deed zich aanwezig voelen waar zij bijeen waren (Mt. 18,20). Ze zagen Hem tegenwoordig in hun naasten (vgl. Mt. 25).

---

3. WIE WAS DAT DAN, DIE JEZUS?

Geboren in Bethlehem, rond 6 v.Chr. (vreemd, maar dat komt door een paar vergissingen in de jaartellingen), leefde Hij zo'n 30 jaar een verborgen leven. Voor de mensen van Nazareth, waar Hij opgroeide, was Hij de zoon van Jozef en Maria, maar voor wie Hem beter kende was dat slechts de oppervlakkige buitenkant. Immers, Hij was geboren uit de maagd Maria, d.w.z. ontvangen door de kracht van de H. Geest (Lc. 2). Ja, Hij claimde God zelf te zijn en met God altijd te hebben bestaan (Vgl. Joh. 1,1). In Hem is God mens geworden. Dat dit zo was, wordt in meerdere verhalen en uitspraken duidelijk. Zo reeds bij de bruiloft van Kana, waar hij 600 liter water in wijn veranderde. Hij preekte zeer authentiek en met gezag, want veel zieken en gehandicapten werden op zijn bevel op slag genezen, veel door de duivel bezetenen werden bevrijd, duizenden gaf Hij tegelijk te eten, en Hij wekte zelfs mensen uit de doden op. Uiteindelijk ging het Hem niet om die spectaculaire daden of om in de picture te komen en de populaire jongen uit te hangen. Hij verkondigde dat Hij de lang verwachte Messias was, die God zou sturen om de mensen te genezen van het kwaad en de zonde. Meerdere keren had God profeten gestuurd, maar Hij was de Zoon van God zelf, die de mensheid uit haar zwakte en zondigheid kwam verlossen (Mc. 12,1-12; Heb. 1,1-4). Zo verkondigde Hij op zijn tochten dat het Rijk Gods nabij was, d.w.z. dat Gods liefdevolle en rechtvaardige heerschappij spoedig zou komen voor degenen die daarvoor open zouden staan. Om zijn werkzame aanwezigheid en boodschap door te geven verzamelde Hij 12 leerlingen die Hij apostelen noemde, en met wie Hij zijn leven en leer deelde. Daarnaast riep Hij nog vele anderen die Hem volgden, aan wie Hij zijn levensregel, de Bergrede (Mt. 5-7), gaf en het samenvattend gebod van God boven alles beminnen en je naaste als jezelf liefhebben (Lc. 10,25-28). Zo inspirerend was zijn optreden, ja zijn hele persoon en uitstraling, dat steeds meer mensen in Hem en in zijn boodschap geloofden en een geestelijke vriendschap met Hem aangingen.

Maar velen begrepen Hem verkeerd en duidden Hem als een soort spectaculaire wonderdoener of een politieke figuur die de opstand zou leiden tegen de overheersing van de Romeinen, en de koning van de Joden zou worden. Dat Hij zichzelf Zoon van God en Messias noemde, gaf veel aanstoot bij de religieuze leiders van die tijd, die niet konden geloven dat in een mens God zelf zou komen. Ze waren immers strikt monotheïstisch. Met name de religieuze leiders voelden Hem als een bedreiging, en lieten Hem uiteindelijk vermoorden. Dat was overigens niet nodig, want, zoals Hij zelf zei: "Mijn koningschap is niet van deze wereld" (Joh. 18,36).

---

4. IS JEZUS DUS EIGENLIJK MISLUKT?

Helemaal niet! Om twee redenen. Allereerst beschouwde Jezus zijn dood zeker niet als een debacle, een ongeluk of mislukking, als het definitief einde van zijn leven en boodschap. Integendeel. Vanaf het begin wist Hij waarvoor Hij in de wereld gekomen was en meermalen heeft Hij zijn dood en de manier waarop Hij zou sterven voorspeld (Joh. 12,31-33). Hij wist vanaf het begin dat “de Mensenzoon veel zal moeten lijden...” (Mc. 8,31-33). Waarom? Zijn dood was een zoenoffer voor de zonden van de mensen. Hij wist dat Hij bestemd was om de zonden van de gehele mensheid, van vóór Hem en ná Hem, plaatsvervangend uit te boeten. Zo stierf Hij voor onze zonden, om het verbond van God met de mensheid als geheel, en met ieder mens afzonderlijk te herstellen (Hebr. 2,17). “Want allen hebben gezondigd en allen zijn verstoken van de goddelijke heerlijkheid. Allen worden om niet door zijn genade gerechtvaardigd, krachtens de verlossing die in Christus Jezus is. Hem heeft God, voor wie gelooft, aangewezen als zoenoffer door zijn bloed” (Rom. 3,23-25).

Ten tweede heeft Jezus de dood overwonnen. Hij is op de derde dag uit de doden verrezen, en zit nu aan de rechterhand van de Vader. Hij leeft!

Zo kunnen we dus zingen:

*“Hij die bestond in goddelijke majesteit
heeft zich niet willen vastklampen
aan de gelijkheid met God.
Hij heeft zich van zichzelf ontdaan
en het bestaan van een slaaf aangenomen.
Hij is aan de mensen gelijk geworden.
En als mens verschenen
heeft Hij zich vernederd;
Hij werd gehoorzaam tot de dood,
de dood aan een kruis.*

*Daarom ook heeft God Hem hoog verheven
en Hem de naam verleend
die boven alle namen is,
opdat bij het noemen van zijn naam
zich iedere knie buigen,
in de hemel, op aarde en onder de aarde,
en iedere tong zou belijden
tot eer van God, de Vader:
Jezus Christus is de Heer.
(Fil. 2, 6-11).*

---

5. MAAR IS DE KOMST VAN JEZUS WEL GELUKT DAN? ZIJN DE CHRISTENEN ECHT BETERE MENSEN GEWORDEN?

Kijk eens naar de kerkgeschiedenis. Kijk eens naar wat er elke dag in de krant staat...Bepaald geen heilig volk...

Ook christenen van nu geloven in de tegenwoordigheid van de levende Jezus. En geloven dat ze door een relatie met Hem ten diepste gelukkig kunnen worden en de diepste innerlijke vrede kunnen ervaren. Zoals het Joodse volk echter elke keer weer terugviel in oude gewoonten en niet meer vertrouwden op God, zo is het ook bij ons christenen. We zijn bepaald niet altijd even heilig. Hoewel er genoeg van die heiligen waren en ook nu nog onder ons zijn... Maar we proberen wel te groeien in de verbondenheid met Christus door zo heilig mogelijk te leven. We voelen ons enerzijds door een geheime negatieve kracht voortdurend van God afgetrokken, een verleiding die we toeschrijven aan de Satan, een goed geschapen engel die zich van God heeft afgekeerd en vaak voorgesteld wordt als een slang (vgl. Gen. 3,1-5).

Deze neiging tot het kwaad is het gevolg van een soort geestelijke schuld, erfzonde genoemd, die vanaf het begin van ons bestaan door onze ouders vanuit hun voorouders op ons wordt overgedragen, en waarvan we geloven dat ze van de eerste mensen afkomstig is. Het strijden met die negatieve neiging in ons leven, en daarmee de geestelijke groei, is wezenlijk voor het christelijk leven (Ef. 6,10-20). We streven naar groei in vriendschap met God en elkaar. De bedoeling is niet alleen geen fouten te maken en geen zonden te doen, maar heilig te worden. Christus verwacht van ons niet slechts middelmatigheid. De kracht daartoe krijgen we van Hem. Hij maakt ons tot vrije mensen, die leven naar Gods bedoeling. Dat is geen vervreemding van ons diepste zelf, integendeel.

Hij geeft leven, en wel in overvloed (Joh. 10,10). Hij heeft ons het vermogen geschonken kinderen van God te worden (I Joh. 2,28)!.
We zijn vrijgemaakt om te beminnen. En Hij weet dat ons diepste geluk ligt in onze zelfgave aan Hem en elkaar (vgl. Joh. 15,13).

---

6. MOOI GEZEGD, MAAR IS DAT GELOOF IN GOD, IN JEZUS NIET GEWOON EEN SOORT PLACEBO, EEN GOEDKOPE TROOST? DAT WIST MARX TOCH AL, TOEN HIJ GELOOF EEN SOORT OPIUM VOOR HET VOLK NOEMDE?

Christenen geloven dat Jezus hun redder is. Ja, ze claimen zelfs dat in geen andere naam die redding te vinden is....(Hand. 4,13). We worden niet gered door onze eigen daden, maar door geloof in Christus. Wat betekent dat? Christenen zien hun geloof niet, zoals de filosofen Ludwig Feuerbach (1804-1872) en Karl Marx (1818-1883), als een fantasie, die ons leed vermindert. Christenen herkennen zich niet in de beschrijving van hun geloof als een soort psychologische truc om het leven aan te kunnen. Gelovigen durven bv. vaak het kruis dat hen overkomt beter aan te kijken... Geloven is bovendien samenhangend. De meest vreemde en ongerelateerde fantasiebeelden kunnen naast elkaar bestaan; de werkelijkheid is coherent. Gelovigen zien hun geloof ook niet als een soort projectie, of overdracht, zoals de psycholoog Sigmund Freud (1856-1939). Het vaderbeeld van de H. Schrift stijgt uit boven alle beelden die we van aardse vaders hebben. En evenmin is christelijk geloven een louter positief denken à la Norman Vincent Peale (1898-1993) of Emile Ratelband met zijn "tjaka"! Het resultaat van geloven is bovendien méér dan het placebo-effect. Het is dus voor katholieken definitief niet een jezelf voor de gek houden. Het is wel waar dat in bepaalde vormen van "geloven" projectie aanwezig kan zijn. We kennen immers het onderscheid tussen geloof in goden en afgoden, tussen geloof en bijgeloof.

Naast het geloven als zodanig (de *fides qua*), het vertrouwen, is er nog de inhoud van het geloof, (de *fides quae*). Christelijk geloof verstaat zich als verwijzend naar een werkelijkheid die (het denken van) ons mensen enerzijds ver overstijgt, maar zich anderzijds toch enigszins met menselijke termen laat aanduiden.

Voor christenen bestaat deze werkelijkheid ook los van ons. Gods existentie is reëel, ook als er geen mensen zijn om aan Hem te denken. Zo heeft Hij de wereld zonder onze hulp geschapen... Anders gezegd, christenen claimen dat de inhoud van hun geloof waar is. En daarom ook toetsbaar. Een mooi voorbeeld daarvan is het verhaal van Elia en de priesters van Baal (I Kon. 18, 16-46): Baal antwoordt niet op het gebed van zijn priesters, God wel op de voorbede van Elia. Voor christenen is een gezond geloof je openen voor en vertrouwen hebben in de kracht van een onzichtbare werkelijkheid. "Het geloof is een vaste grond van wat wij hopen, het overtuigt ons van de werkelijkheid van onzichtbare dingen" (Hebr. 11,1). Het is zich openen voor de Bron van het leven zelf. Het is daarom ook niet juist 'geloven' tegenover 'zeker weten' te stellen. Gelovigen kunnen een vast geloof hebben in Degene in wie ze geloven. Een rotsvast vertrouwen hebben in God. Er zijn nogal wat mensen die hun leven hebben gegeven voor hun geloofsovertuiging. Dat zal een wetenschapper niet vaak doen... De methode waarop de gelovige tot zijn conclusies komt, is natuurlijk wel verschillend van die van de natuurwetenschappen. Maar voor beide geldt: "The proof of the pudding is the eating." Ook het geloof is falsifieerbaar, hoewel dat pas na de dood ten volle zal gebeuren.

---

7. WAT HEEFT JEZUS NAGELATEN?

Jezus heeft een rijke erfenis nagelaten. De belangrijkste daarvan is de Gave van de H. Geest. Deze derde persoon (naast de Vader en de Zoon (Jezus)) van de Drie-ene God is al aan de apostelen gegeven op de avond van de verrijzenis (Joh. 20,19-23), maar is ten volle gekomen met Pinksteren (Hand. 2,1-4).

Die Geest heeft meerdere uitwerkingen: Allereerst zijn Jezus' woorden en daden door de H. Geest geïnspireerd, opgeschreven in de vier evangeliën, en is zijn leer uitgewerkt in de andere geschriften van het Nieuwe Testament. Ten tweede heeft Hij de Kerk gesticht, de geloofs-gemeenschap, die Hij bouwde op de apostelen, met aan het hoofd Petrus en zijn opvolgers. Ten derde, en daar willen we in deze brochure over spreken, heeft Hij sacramenten ingesteld, werkzame tekens van zijn genadevolle aanwezigheid. Middelen om met Hem en zijn liefdevolle geneeskracht in contact te komen. Dat zijn er zeven:

- **Het doopsel**, waardoor we de genade ontvangen kind van God te worden (Mt. 28,19)
- **Het vormsel**, waardoor we de H. Geest ontvangen (Hand. 2)
- **De Eucharistieviering**, die Jezus en zijn kruisoffer tegenwoordig stelt, en waardoor we één kunnen worden met Hem
- **De biecht**, die onze zonden vergeeft (Joh. 20,22-24)
- **De ziekenzalving**, die de zieken sterkt (Jak. 5,14-15)
- **Het huwelijk**, waardoor man en vrouw zich een leven lang aan elkaar in liefde binden (Mt. 19,1-9; Mc. 10,1-12)
- **De wijding**, waardoor mensen een speciale genade krijgen om Christus te zijn voor anderen, om in zijn naam zijn heil uit te delen (Hand. 6; 20,7.28, etc.).

In deze brochure zullen we ons met name bezinnen op de Eucharistie en de H. Communie.

---

8. HOE IS DE EUCHARISTIEVIERING EIGENLIJK ONTSTAAN?

A. IN DE H. SCHRIFT

De drie evangeliën van Matteüs (26,17-32), Marcus (14,17-26) en Lucas verhalen hoe Jezus zijn laatste avondmaal hield. De laatstgenoemde schrijft:

“Toen de tijd aangebroken was, ging Hij met de apostelen aan tafel aanliggen. Hij sprak nu tot hen: ‘Vurig heb Ik verlangd, eer Ik ga lijden, dit paasmaal met u te eten. Want Ik zeg u: Ik zal het niet meer eten, totdat het zijn vervulling vindt in het Rijk Gods.’ Daarop nam Hij een beker, sprak het dankgebed uit en zei: ‘Neem die beker en deelt hem samen. Want Ik zeg u: Van dit ogenblik af drink Ik niet meer van wat de wijnstok voortbrengt, totdat het Rijk Gods is gekomen.’ Daarop nam Hij het brood, sprak een dankgebed uit, brak het en gaf het hun met de woorden: ‘Dit is mijn Lichaam, dat voor u gegeven wordt; doet dit tot een gedachtenis aan Mij.’ Evenzo gaf Hij de beker, na de maaltijd, terwijl Hij sprak: ‘Deze beker is het Nieuwe Verbond in mijn Bloed; dat voor u wordt vergoten’”
(Lc. 22, 14-20).

Ook St. Paulus schrijft over de instelling van het laatste avondmaal:

“Zelf heb ik van de Heer de overlevering ontvangen die ik u op mijn beurt heb doorgegeven: dat de Heer Jezus in de nacht waarin Hij werd overgeleverd, brood nam, en na gedankt te hebben, het brak en zeide: ‘Dit is mijn Lichaam voor u. Doet dit tot mijn gedachtenis.’ Zo ook na de maaltijd de beker, met de woorden: ‘Deze beker is het Nieuwe Verbond in mijn Bloed. Doet dit, elke keer dat gij hem dringt, tot mijn gedachtenis.’”

Telkens als gij dit Brood eet de beker drinkt, verkondigt u de dood des Heren, totdat Hij komt”
(I Kor. 11, 23-26).

De evangelist Johannes spreekt op zijn eigen diepzinnige wijze over de Eucharistie. In plaats van het instellingsverhaal verwijst hij als enige naar de voetwassing die voorafging aan het laatste avondmaal, hoewel ook Lucas de dienstbaarheid vermeldt die Jezus heeft voorgeleefd (Joh. 22, 24-27). Maar de apostel Johannes beschrijft op een wonderbare wijze wat de betekenis van de Eucharistie is:

“Ik ben het Brood des levens. Uw vaderen, die het manna gegeten hebben in de woestijn, zijn niettemin gestorven; maar dit Brood daalt uit de hemel neer, opdat wie ervan eet niet sterft. Ik ben het levende Brood, dat uit de hemel is neergedaald. Als men van dit Brood eet, zal hij leven in eeuwigheid. Het Brood dat Ik zal geven, is mijn Vlees, ten bate van het leven der wereld.’ De Joden geraakten daarover met elkaar in twist en zeiden: ‘Hoe kan Hij ons zijn Vlees te eten geven?’ Jezus sprak daarop tot hen: ‘Voorwaar, voorwaar, Ik zeg u, als gij het Vlees van de Mensenzoon niet eet en zijn bloed niet drinkt, hebt gij het leven niet in u. Wie mijn Vlees eet en mijn Bloed drinkt, heeft eeuwig leven en Ik zal hem doen opstaan op de laatste dag. Want mijn Vlees is echt voedsel en mijn Bloed is echte drank. Wie mijn Vlees eet en mijn Bloed drinkt, blijft in Mij en Ik in hem. Zoals Ik door de Vader die leeft, gezonden ben en leef door de Vader, zo zal ook hij Mij eet, leven door Mij. Dit is het Brood, dat uit de hemel is neergedaald. Het is niet zoals bij de vaderen die gegeten hebben en niettemin gestorven zijn: wie dit Brood eet, zal in eeuwigheid leven.”
(Joh. 6,48-58).

De betekenis van dit gebeuren wordt door *Sacramentum caritatis* (10) als volgt verwoord:

“Als Hij het sacrament van de Eucharistie instelt, anticipeert Jezus op het kruisoffer en de overwinning van de verrijzenis en sluit beide bij het sacrament in. Tegelijk openbaart Hij zich als het *ware* Offerlam, dat vanaf het begin van de wereld was voorzien in het plan van de Vader, zoals de Eerste Petrusbrief benadrukt (vgl. 1 Petr. 1,18-20). Als Jezus zijn gave in dit verband plaatst, verkondigt Hij de heilbrengende betekenis van zijn dood en verrijzenis, van dit mysterie dat leidt tot de vernieuwing van de geschiedenis en de gehele kosmos. De instelling van de Eucharistie laat inderdaad zien hoe de op zich gewelddadige en zinloze dood van Jezus is geworden tot de meest verheven daad van liefde en tot de definitieve bevrijding van de mensheid van het kwaad.”

De instelling van de H. Eucharistie vieren we elk jaar op Witte Donderdag.

Vervolgens kennen we het verhaal van de Emmaüsgangers dat precies de opbouw van de Eucharistieviering verwoordt: Jezus die de Schriften verklaart, die het Brood breekt, en de leerlingen een andere richting doet inslaan (Luc. 24,13-35). Ook in de Handelingen van de apostelen komt de Eucharistie, onder te term ‘breken van het Brood’ op twee plaatsen voor (Hand. 2,46) en ook samen met ‘op de eerste dag van de week’ (Hand. 20,7).

B. BIJ DE KERKVADERS

In de eerste eeuwen van de kerkgeschiedenis vinden we meerdere kerkvaders die ons leren over de beleving van de Eucharistie. Duidelijk is dat de Eucharistieviering niet zomaar voor iedereen bestemd was. Men sprak van de arcaandiscipline, het feit dat de geloofsleerlingen na de voorbeden naar buiten moesten, om niet te zien wat er gebeurde bij de heilige maaltijd. Dit leverde wel voer voor geruchten als zouden de christenen kannibalen zijn. Verschillende elementen van de leer van deze christenen vullen elkaar aan:

- Het Kruisoffer van Christus wordt er tegenwoordig gesteld. De Eucharistieviering is niet zomaar een gedachtenis of herinneringsviering. De H. Johannes Chrysostomus (345-407) schreef over het sacramenteel tegenwoordig stellen van het H. Kruisoffer:

“Ik wil hieraan nog iets heel verbazingwekkends toevoegen, maar verwondert u niet en weest niet ontsteld. Wat dan? Het Offer is hetzelfde, wie het ook opdraagt, Paulus of Petrus, het is hetzelfde Offer, dat Christus aan de leerlingen gaf en dat de priesters thans voltrekken. Dit laatste Offer is niets minder dan het eerste, want niet de mensen maken het heilig, maar Hijzelf, die het eens geheiligd heeft. Gelijk immers de woorden, die God eens gesproken heeft, dezelfde zijn als die de priester nu spreekt, zo is ook het Offer hetzelfde.”¹

- Hier komt Christus met zijn Lichaam en Bloed tegenwoordig. Het is niet slechts een symbool, maar werkelijkheid. Zoals Theodorus van Mopsuestia (350-428) schreef:

“De Heer immers zei niet: Dit is het symbool van mijn Lichaam en dit is het symbool van mijn Bloed, maar: *dit is mijn Lichaam en mijn Bloed.*

---

1 In epistulam ii ad Timotheum. Homil. 2, 4 : PG 62, 612

Hij leert ons, niet af te gaan op de natuur van de betreffende zaak, die door onze zintuigen wordt waargenomen. Want deze is door de dankzegging en door de woorden, die er over zijn uitgesproken, veranderd in Vlees en Bloed.”²

De H. Cyrillus van Jerusalem (313-386) schreef over de realiteit van dit gebeuren:

“Nu gij dit alles weet en bezielde zijt met het vaste geloof, dat wat brood schijnt, geen brood is, al heeft het de smaak ervan, maar het Lichaam van Christus; en dat wat wijn schijnt, geen wijn is, al heeft het de smaak ervan, maar het Bloed van Christus, ... sterk nu uzelf innerlijk door dit Brood te nuttigen als een geestelijke spijs, en laat het gezicht van uw ziel van vreugde stralen”.³

- Het is een geneesmiddel ten leven. Het heiligt ons leven. Het schenkt vergeving en kracht. Het is een heilige maaltijd; heilig voedsel voor het eeuwig leven (nu).

Johannes Chrysostomos schreef hierover:

“Hij [Jezus] zei zeer positief: Dit is mijn Lichaam en dit is mijn Bloed, opdat gij niet zoudt menen, dat hetgeen men ziet slechts een symbool is, maar integendeel zoudt geloven, dat de offergaven op een mysterieuze wijze door de almachtige God werkelijk veranderd worden in het Lichaam en Bloed van Christus; en als wij daaraan deelnemen, ontvangen wij de levenwekkende en de heiligende kracht van Christus.”⁴

- Het betekent en bewerkt de eenheid van de gelovigen met Christus.

---

2 *In Matth. Comm.*. c. 26: PG 66, 714

3 *Catecheses Illuminandorum*. 22, 9 (myst. 4): PG 33, 1103

4 *Commentarium in Matth Evangelium*. 26, 27: PG 72, 451

St. Paulus schreef: “Omdat het Brood één is, vormen we allen tezamen één lichaam.” (I Kor. 10,17). Zo ook schreef de H. Cyprianus (200-258):

“Tenslotte geeft ook het Offer zelf van de Heer de eensgezindheid aan van de christenen, een eensgezindheid, die door een hechte en onverbreekbare liefde wordt gevormd. Want wanneer de Heer zijn Lichaam brood noemt, dat is ontstaan uit de verbinding van vele korrels, dan duidt Hij ons één geworden volk aan, dat Hij droeg; en wanneer Hij zijn Bloed wijn noemt, die uit vele trossen druiven is geperst en samengevloeid, dan bedoelt Hij eveneens onze kudde, die is samengebracht door de verbinding van een grote menigte.”⁵

➤ Het is een voedsel voor onze missie in de wereld.

De grootste missie is zijn leven te geven voor zijn vrienden, zoals Jezus zei (Joh. 15,13). In *Sacramentum caritatis* lezen we (nr. 85) dat de Eucharistie kracht geeft te getuigen in woord en daad, tot het uiterste toe:

“Denken wij bijvoorbeeld aan het verslag over het martelaarschap van de heilige Polycarpus van Smyrna, een leerling van de heilige Johannes: de hele dramatische gebeurtenis wordt beschreven als een liturgie, ja, als een tot Eucharistie worden van de martelaar zelf.⁶ We kunnen ook denken aan het eucharistische bewustzijn dat de heilige Ignatius van Antiochië met betrekking tot zijn marteldood tot uitdrukking brengt: hij beschouwt zich als “graan van God” en wil, in zijn martelaarschap “zuiver brood van Christus” worden.”⁷

---

5 *Epistolae. ad Magnum*, 6 : PL 3, 1189

6 Vgl. Brief aan de Kerk van Smyrna over het Martelaarschap van de heilige Polycarpus, XV, 1: PG 5, 1039. 1042.

7 Ignatius van Antiochië, *Aan de Romeinen*, IV,1: PG 5, 690

C. DE MIDDELEEUWEN

In de Middeleeuwen ontwikkelde zich de theologie van de Eucharistie verder met behulp van Aristotelische begrippen en gebruikte men bv. de term 'transsubstantiatie', d.w.z. het overgaan van de ene zelfstandigheid naar de andere,⁸ waarmee men het veranderen van het wezen van het brood in het Lichaam van Christus en van de wijn in het Bloed van Christus aanduidde. Tegelijk gebeurden er veel eucharistische wonderen, die elke conceptualisering overstijgen.⁹

Naar aanleiding van de visioenen van Christus door de heilige Juliana van Cornillon (1192-1258), heeft eerst de bisschop van Luik en daarna, in 1264, paus Urbanus IV het sacramentsfeest ingesteld, dat in 1317 voor de hele wereld werd ingevoerd door paus Johannes XXII. Daarmee werd een bijzondere devotie ingesteld: de aanbidding van de H. Hostie. Bepaalde congregaties wijden zich ook nu nog aan de altijd durende aanbidding, zoals de Benedictinessen van het H. Sacrament¹⁰ en de contemplatieve zusters van de H. Arnold Janssen (1837-1909).¹¹ Tegen het einde van de middeleeuwen verschijnt dan een prachtig boek, toegeschreven aan Thomas a Kempis (1379/80-1471), *De navolging van Christus*, waarin deel IV op een schitterende wijze de eucharistische devotie wordt beschreven.

---

8 1. Voor de betekenis van de term "*Transsubstantiatie*", zie: Paus Paulus VI, *Mysterium Fidei* (3 sept. 1965), nr. 46: "Willen wij deze wijze van tegenwoordigheid, die de wetten van de natuur te boven gaat en in haar soort het grootste van alle wonderen is, niet verkeerd verstaan, dan moeten wij volgbaar luisteren naar de stem van de Kerk in haar leer en gebed. Welnu, deze stem, die de voortdurende echo is van de stem van Christus, verzekert ons, dat Christus in dit Sacrament niet anders tegenwoordig komt dan door de verandering van heel de substantie van het brood in het Lichaam van Christus, en van heel de substantie van de wijn in zijn Bloed, een wonderbare verandering van unieke aard, die door de katholieke Kerk met een juiste en geëigende term "*transsubstantiatie*" wordt genoemd. Door de transsubstantiatie krijgen de gedaanten van brood en wijn ongetwijfeld een nieuwe betekenis en een nieuw doel, omdat ze geen gewoon brood en geen gewone drank meer zijn, doch het teken van iets heiligs, het teken van een geestelijk voedsel; maar ze krijgen slechts in zoverre een nieuwe betekenis en een nieuw doel, in zoverre ze een nieuwe "werkelijkheid" bevatten, die wij terecht *ontologisch* noemen. Immers, onder de genoemde gedaanten is niet meer dat wat er eerst was, maar iets geheel anders; en dit niet alleen op grond van het geloofsoordeel van de Kerk, maar in de objectieve werkelijkheid. Want wanneer de substantie of natuur van het brood en de wijn veranderd is in het Lichaam en Bloed van Christus, blijven er van het brood en de wijn alleen de gedaanten, waaronder Christus geheel en volledig tegenwoordig is in zijn fysieke "werkelijkheid", ook lichamelijk, hoewel niet op dezelfde wijze als waarop de lichamen plaatselijk ergens zijn."

9 Vgl. Sergio Meloni en Istituto San Clemente I Papa e Martire, *Les miracles eucharistiques dans le monde*, Paris: Francois-Xavier de Guibert, 2009

10 <http://www.monasteria.org/Nederlands/Priorij%20Nazareth.htm>

11 <http://www.meertens.knaw.nl/bedevaart/bol/plaats/1086>; <http://www.kloostercenakel.nl/>

D. DE MODERNE TIJD

In de moderne tijd werd door de invloedrijke Leuvense theoloog en bisschop van Ieper Cornelius Jansenius (1585-1638) de waarde van de Eucharistie zodanig hoog, en de waardigheid van mensen zo laag ingeschat, dat vrijwel niemand meer ter Communie mocht gaan. Een tegenhanger van deze beweging werd ingezet door paus Pius X (1835-1910), die de leeftijd waarop kinderen ter Communie konden gaan flink verlaagde, en ook de dagelijkse Communie opnieuw¹² bevorderde. Het verhaal gaat dat toen hij nog misdienaar was, en de bisschop kwam om te vormen, hij hem vroeg: “waarom kunnen wij niet ter Communie gaan?” Toen de bisschop antwoordde dat dat toch wel erg moeilijk uit te leggen was, antwoordde de latere paus: “Ik weet dat de Hostie Jezus is, weet u meer?” Zijn aandacht voor de Eucharistie heeft veel eucharistische initiatieven teweeg gebracht, zoals de eucharistische kruistocht, waar de dienaar Gods priester Edward Poppe (1890-1924) zich voor heeft ingezet.

---

12 Ook bij de kerkvaders was dagelijkse Communie zeker niet uitzonderlijk. Vgl. St. Augustinus, *Ep. 54 ad Januarium*, en *Sermo 57,7,7*, over het Onze Vader, gec. in J. Hermans, *Uw geheim ligt op de tafel des Heren*, pp. 114-117

E. VANAF HET 2^E VATICAANS CONCILIE

Hoewel er tijdens het Concilie veel aandacht was voor de verschillende wijzen waarop Jezus in de Eucharistie aanwezig is,¹³ en de Kerk de gelovigen aanmoedigde actief te participeren in deze liturgie,¹⁴ zien we tegenwoordig een grote afwezigheid bij en gebrek aan deelname aan de Eucharistie: nog maar 6,8 % van de katholieke gelovigen in Nederland neemt tijdens het weekend deel aan de Eucharistie of de Woord- en Communieviering.

Anderzijds merken we, met name bij de nieuwe bewegingen en bij jongeren, een grotere interesse voor aanbidding.¹⁵ Vele bewegingen bevelen hun leden een uur aanbidding per dag aan. Het is wonderlijk om te zien hoe tijdens de avondwake met de paus, een miljoen jongeren stil zijn en de Heer in zijn Sacrament aanbidden. Velen zeggen na afloop diep geraakt te zijn. Dit is een goede voorbereiding op het ontvangen van deze meest kostbare Gave.

---

13 *Eucharisticum mysterium* (1967), nr. 55 spreekt over zijn aanwezigheid in het volk, in het Woord, in de priester en in de sacramentele species.

14 Vgl. *Sacrosanctum concilium*, nr. 48

15 Vgl. Benedictus XVI algemene audiëntie van 17 november 2010 over Juliana van Cornillon. Vgl. ook het mooie boek van Nicolas Buttet, *L'Eucharistie à l'école des saints* Paris: Éditions de l'Emmanuel, 2000

---

9. DE OPTIMALE GESTELTENIS VOOR HET COMMUNICEREN WORDT OP EEN HEEL NATUURLIJKE WIJZE OPGEBOUWD TIJDENS DE EUCHARISTIE-VIERING.

“Alle gebeden van de Mis zijn een voorbereiding op de Communie; en heel het christelijk leven moet een voorbereiding zijn op de H. Communie” (H. Pastoor van Ars).¹⁶ Daarbij worden de volgende fasen doorlopen:

- A. Niet wij nodigen uit, maar Hij... Enige teksten uit de H. Schrift die dat verduidelijken, zijn: “Ik sta voor de deur en Ik klop. Als iemand mijn stem hoort en de deur opent, zal Ik bij hem binnenkomen, en maaltijd met hem houden en hij met Mij” (Apok. 3,20); “Komt allen tot Mij die uitgeput zijt en onder lasten gebukt, en Ik zal u rust en verlichting schenken” (Mt. 11,28); “Als iemand dorst heeft, hij kome tot Mij, wie in Mij gelooft hij drinke! Zoals de Schrift zegt: Stromen van levend water zullen uit zijn binnenste vloeien. Hiermee doelde Hij op de Geest, die zij, die in Hem geloofden, zouden ontvangen” (Joh. 7,37-39).
- B. Je komt niet alleen voor jezelf naar de Kerk. De echte aanleiding voor de uitnodiging voor de aanwezigheid bij de Eucharistieviering is Hij! Heeft Hij niet gezegd: “Doet dit tot Mijn gedachtenis”? En natuurlijk ben je er tevens voor je medegelovigen, die als gemeenschap jou nodig hebben, en jij hen.
- C. Vroeger moesten we als kinderen op zondag de zondagse kleren aan. Ook nu is het niet slecht zorgvuldig aandacht aan ons uiterlijk te besteden. St. Paulus geeft allerlei aanwijzingen voor de liturgie (vgl. I Kor. 11,4-16), die, hoewel ze niet allemaal meer worden toegepast, toch aangeven waarom hij er

---

¹⁶ Gec. In Bernard Balayn, *Le Curé d'Ars et l'Eucharistie*, Hauteville: Editions du Parvis, 2009, p. 73

zo'n belang aan hechte: de aandacht voor de Heer moet door de wijze van kleden niet verslappen.

Het gaat uiteindelijk natuurlijk niet om de deftige kleding, maar om de waardigheid ervan en eerbiedige uitstraling, die niet afleidt. Jezus vertelt niet voor niets het verhaal van de gast die geen bruiloftskleed had, en daarom naar buiten werd gewerkt (Mt. 22,11-14). Hoewel dit zeker niet alleen slaat op de uitwendige mens, waar Jezus heel goed doorheen kan kijken, en het ook een symbool is voor de innerlijke gesteldheid van degenen die naar de kerk komen (hij vergeleek de goedgekledde Farizeeërs met witgekalkte graven ... (Mt. 23,27)), is het toch goed ook de uiterlijke mens voor te bereiden op een echt feestmaal, het feest waarin de Heer ons zelf bedient (Lc. 22,27), ja de bruidegom zelf is (vgl. het hooglied)...

- D. De Kerk vraagt een uur nuchter te blijven vóór het communiceren. Dat was vóór het 2^e Vaticaans Concilie (1962-65) vanaf middernacht. Het is een teken dat het Voedsel dat we ontvangen zo uniek is dat het een eigen plaats krijgt. Het is niet te vergelijken met gewoon voedsel. Bovendien is vasten een geëigend middel om grotere ontvankelijkheid voor de geestelijke werkelijkheid te krijgen. En, zoals de psychologe Anna Terruwe (1911-2004) opmerkte, om optimaal te kunnen genieten, moet je eerst wachten en het verlangen laten groeien.

- E. Ruimschoots op tijd komen is belangrijk. Het is goed ruim tevoren aanwezig te zijn, om je voor te bereiden op de komst van de Koning en grote geneesheer, ja van de geliefde. Zoals mensen uren staan te wachten op de komst van de gouden koets, om de koningin te zien... zo mogen wij ons voorbereiden op de innige ontmoeting met onze koning en Heer. In de stille tijd kan het hart ontvankelijk, mindful en opmerkzaam worden. We kunnen zijn zoals de bruidsmeisjes, die waakzaam en verlangend zijn tot hun Heer komt, en de olie van de aandacht bij zich hebben (Mt. 25,1-13).

Zoals de heilige pastoor van Ars (1786-1859) zei: “We moeten de materiële dingen uit ons hoofd zetten. Anders zijn we als een spons vol olie; die kan geen water opnemen...”¹⁷

- F. Regelmatig de Eucharistieviering bijwonen is belangrijk, ja wezenlijk voor ons geloofsleven. Het is de “bron en hoogtepunt” van het christelijk leven.¹⁸ Het is het “mysterie van het geloof”, zoals we dat horen na de Consecratie. Zonder haar verdampt ons geloof. Wie zou niet graag zijn geliefde ontmoeten? Nu, hoeveel temeer als we de Heer kunnen ontmoeten? De verplichting om zondags naar de Kerk te gaan en de Eucharistie bij te wonen is voor sommigen een zware maar toch voor alle katholieken vreugdevolle verplichting.¹⁹ We hebben, in tegenstelling tot vroeger, nu ook de gelegenheid om op de vooravond te gaan. Beetje plannen en het lukt! Thuis bidden is prima, maar niets gaat boven de aanwezigheid bij deze liturgie, die door Jezus zelf zo gewild is!
- G. Bij binnenkomst in een woning vegen we normaal gesproken onze voeten. In de kerk doen we dat door een kruisteken met wijwater te maken. Katholieken geloven in de kracht van gezegend water, wijwater genoemd, dat ook wordt gebruikt om huizen en religieuze voorwerpen te zegenen. Het verdrijft de boze geesten die de geest onrustig maken.
- H. De plaats waar je staat is heilige grond. Dat is met name het geval door Degene die er woont: de Koning van het heelal. In oosterse landen doet men op sacrale plaatsen de schoenen uit, zoals Mozes deed bij de verschijning van de engel van God in de brandende braamstruik (Ex. 3,14). In onze streken knielen gelovigen voor het tabernakel, waarin de Hosties worden bewaard. Hij woont daar.

---

17 Gec. In Bernarc Balayn, *Le Curé d'Ars et l'Eucharistie* Parvis: Hauteville, 2009, p. 73

18 Vgl. Benedictus XVI, postsynodale adhortatie *Sacramentum caritatis*. *Over de Eucharistie, bron en hoogtepunt van het leven en de zending van de kerk* 22 febr. 2007

19 Vgl. Johannes Paulus II, apostolische brief *Dies domini* 31 mei 1998

- I. De eigenlijke Eucharistieviering beginnen we met het kruisteken, het teken van onze verlossing. Het teken van Jezus' liefde voor ons, "Die zich geheel voor ons heeft gegeven". De hele H. Mis staat in het teken van onze relatie met Hem. "Doet dit tot mijn gedachtenis", zei Jezus immers (Vgl. Lc. 22,19).
- J. In de schuldbelijdenis gaan we de weg terug naar Jezus. Het is een gebed om vergeving, om ontferming, waarin we onze houding naar Jezus toe uiten. Het lijkt op de apostelen die, na het wonder van de wind die ging liggen en de golven die bedaarden, Hem te voet vielen, en zeiden: ga weg van ons, wij zijn zondige mensen... (Mt. 14,33).
- K. In het Gloria zingen we God lof en dank toe. *Eucharizein* betekent letterlijk ook dankzeggen. Zo mogen we de hele viering zien, als een uiting van dankbaarheid voor de van God ontvangen genaden van de afgelopen week.
- L. In de Woorddienst ontmoeten we Hem al in zijn Woord. Hij spreekt tot ons.
Dit luisteren naar het Woord van God is ook communiceren met God: je luistert en antwoordt daarop met een antwoordpsalm of lied. De Woorddienst is de voorbereiding op de eigenlijke ontmoeting in de Communie, en later in de Hemel. Belangrijk is een open hart. Een ontvankelijke houding is dan ook gewenst. De openheid van hart van Maria, de zus van Martha, is ons voorbeeld (Lc. 10,38-42). Relax, enjoy. Even afschakelen van de enorme informatiestroom via de media en je toespitsen op het Woord dat de vaste grond is van je bestaan (Mt. 7, 24-27). De grond van de ziel wordt hierdoor ontvankelijk gemaakt voor het ontvangen van Hem in de Communie (Mt. 13, 1-9. 18-23), om met zijn hulp straks vele vruchten voort te brengen (Mt. 7,16-20). Het hart wordt geploegd voor de ontvangst van het heilige graan, zodat het vrucht kan dragen, ook ten koste van het eigen leven (Joh. 12, 24-25).

- M. “Geen Schriftwoord kent een eigenmachtige uitleg” (Vgl. 2 Petr.1,20). De door de gewijde bedienaar gehouden preek of homilie is er om het Woord Gods uit te leggen en aanwijzingen te geven hoe we het in ons leven toe kunnen passen. Om ons aan te sporen tot een leven in navolging van Jezus. Om uit te leggen wat de Heer ons hier en nu te zeggen heeft. Om ons op te roepen tot bekering. En ons zo ook in de goede gesteltnis te brengen om de H. Hostie te ontvangen.
- N. Ons antwoord op Gods openbaring van zijn boodschap tot heil komt tot uitdrukking in de geloofsbelijdenis, die de kernachtige weergave is van wat het betekent te geloven als christen. De belijdenis van dit eeuwenoude geloof, dat geformuleerd is in de concilies van Nicea (325) en Constantinopel (381), verbindt onze overtuiging met die van de eerste christenen, met wie we ons nog steeds verbonden weten. Deze zinnen zijn het fundament van ons geloof in Christus' aanwezigheid in de Eucharistie.
- O. Dan volgen de voorbeden, waarin we bidden om kracht en steun en genezing voor onszelf, de parochie, de Kerk en de wereld. De Eucharistie wordt ook opgedragen voor de overledenen, omdat we geloven in de band tussen degenen die nog in de zuiveringsfase, ook wel vagevuur genoemd, verblijven, en ons gebed hier op aarde goed kunnen gebruiken (vgl. II Makk. 12,45; Wijsheid, 3,5).
- P. Nu begint de eucharistische dienst: Vroeger moesten de geloofsleerlingen op dit moment de kerk verlaten... Het was een té heilig gebeuren voor mensen die er de zin en betekenis niet van kenden. Proberen we er ons zelf vaker toe te zetten meer aandacht aan de studie en vooral meditatie van dit heilig geheim te besteden.

Q. Tijdens de Offerande worden de gaven van de gelovigen, brood en wijn, aangedragen, die worden omgevormd tot het Lichaam en Bloed van Christus. Zo kunnen we heel onze menselijkheid op de pateen, de hostieschaal leggen, om ons leven door Hem te laten transformeren. Ook al hebben we maar weinig, zoals de bruiloftsgasten in Kana (Joh. 2,1-11) slechts water hadden, of de leerlingen vijf broden en twee vis-sen (Luc. 9,10-17), Jezus kan er alles mee! Ook onze financiële bijdrage wordt gevraagd, om vanuit de kerkgemeenschap solidair te kunnen zijn met de armlastigen. Dit oude gebruik bestaat al vanaf het begin van de Kerk (Rom. 15,26). Niet belangrijk is hoeveel we geven in absolute zin; wel kunnen we ons de vraag stellen: doet het pijn? De arme weduwe gaf maar één penning, maar daarmee wel alles wat ze had (Mc. 12,41-44).

Ook is het goed in gedachten te houden dat Jezus heeft gezegd: “Voordat u uw offer naar het altaar komt brengen, ga u eerst met uw vijand verzoenen...” (Vgl. Mt 5, 23-24). Uiteindelijk is het natuurlijk de gave van het leven waardoor we het meest éénworden met Hem: “Wijdt uzelf aan Hem toe als een offergave” (Vgl. Rom. 12,1).

R. In de Prefatie wordt Gods lof gezongen. Ze begint met het “verheft uw hart” en eindigt met het engelengezang uit de profeet Jesaja (6,3).

S. Sanctus. Niet voor niets komt dit gezang hier op deze plaats. Wat nu gebeurt, is ons binnentreden in het heilige der heiligen, daar waar vroeger éénmaal per jaar de hogepriester het offer in de tempel opdroeg, maar waar nu Jezus zelf zijn levensoffer op het kruis tegenwoordig stelt (Hebr. 9). Geen heiliger plek op aarde. Daarom bidt de gemeenschap vanaf hier staande.

- T. Het hogepriesterlijk of eucharistisch gebed vindt haar hoogtepunt in de Consecratie, waar de priester de woorden van Jezus zelf spreekt, en Hij tegenwoordig komt met zijn Lichaam en zijn Bloed die voor ons geofferd worden. Het is een mystieke tegenwoordigstelling van dat gebeuren 2000 jaar geleden op de berg Golgotha, net buiten Jeruzalem. Het feit dat alle apostelen gevlucht zijn, en alleen de apostel Johannes, de moeder van Jezus, Maria, en enige vrouwen volgehouden hebben bij Hem te blijven, is ook voor ons een aansporing vol aandacht aanwezig te zijn. “Kunt gij niet één uur met Mij waken?” (Vgl. Mc 14,37) vroeg Hij Petrus in de Hof van Olijven. De woorden van Jezus: “Wilt ook gij soms heengaan” (Joh. 6,67), aan het einde van de eucharistische rede, zijn ook tot ons gericht! Tijdens de Consecratie knielen we uit eerbied.
- U. Het *Onze Vader* toont ons dat we alle kinderen zijn van één Goddelijke Vader. De H. Geest bidt in ons: “Abba, Vader,” en toont ons dat we kinderen zijn van die Vader (vgl. Rom. 8, 15; Gal. 4,6), broers en zussen van elkaar. We hebben vrije toegang tot het huis van die Vader en tot zijn Zoon (Ef. 3,12; Rom. 5,2).
- V. De Vredeswens gaat vooraf aan het communiceren. Hoe kunnen we geestelijk beleven dat we broers en zusters zijn, een band die dieper gaat dan onze familiebanden (Lc. 8,21; 14,26), als we dit niet doen? “Maar als iemand zegt dat hij God liefheeft, terwijl hij zijn broeder haat, is hij een leugenaar. Want als hij zijn broeder die hij ziet niet liefheeft, kan hij God niet liefhebben die hij nooit heeft gezien.” (I Joh. 4,20).
- W. Naast de Consecratie, die het Offer van Christus aan het kruis tegenwoordig stelt, en die ons hart met liefde voor Hem vervuld heeft, komt nu het hoogtepunt van de eenheid met Christus. Door aan de heilige maaltijd, waarin Hij zichzelf geeft, deel te nemen, worden we innerlijk met Hem verbonden.

Dit is het moment van het mystieke huwelijk. Hier vindt een omvorming van je wezen plaats, een transformatie, zoals de paus dat noemde tijdens zijn veel geciteerde preek tijdens de Wereldjongerendagen in Keulen in 2005. Degene die komt is heilig (Heb. 7,26). Dat vereist heiliging. “Weest heilig, want Degene die u geroepen heeft is heilig” (Vgl. 1 Petr.1,15). Vgl. ook de menselijke éénwording in het huwelijk die niet zinvol kan plaatsvinden dan na wederzijdse zondevergeving. Je moet fysiek, emotioneel en geestelijk voor de ander open staan, ja naar hem of haar verlangen, voordat je de ander zoals hij of zij is kunt toelaten. De Communie ontvangen is je openstellen voor Jezus, Hem onvoorwaardelijk ontvangen, inclusief wat Hij van je kan vragen. Het ontvangen van de H. Hostie kan op de tong of op de hand. Daarbij vormt de ene hand de troon voor de andere. Op het zeggen: “Het Lichaam van Christus”, antwoordt de communicant: “Amen”. St. Augustinus zegt in dit verband dat we Hem dan eerst een moment aanbidden.²⁰ De bedoeling is dat de H. Hostie meteen daarna met grote aandacht wordt genuttigd. Hijzelf zal ons dan een diepe vrede kunnen geven, een vrede die de wereld niet kan geven (Joh. 14,27).

- X. Omdat de Communie zo heilig is, zijn er een aantal vereisten om ze te kunnen ontvangen:
- I. Allereerst is er het doopsel. “Laten slechts zij, die gedoopt zijn in de Naam van de Heer, eten en drinken van uw Eucharistie” staat reeds geschreven in de Didachè, één van de oudste christelijke geschriften.²¹ In de doop sterven en verrijzen we met Christus, we delen in zijn dood, om ook met Hem te leven. De doop vergeeft onze zonden (Vgl. Rom. 6,3-11). Door die doop openen we a.h.w. de poort voor de verdere genaden die God ons sacramenteel wil geven.

---

20 St. Augustinus, *Ennarationes in Psalmos* 98,9 PL 37,1264

21 Didachè [ong. 50-70], nr. 11. Gec. uit J. Hermans, *Uw geheim ligt op de tafel des Heren* Brugge: Tabor, 1983, p. 19

- II. Lidmaatschap van de Katholieke Kerk bezitten. De Communie ontvangen is de eenheid bevestigen met God en met de andere gelovigen. Als die eenheid er niet is, is het te vroeg om uiterlijk te doen alsof die eenheid er wel zou zijn. Christenen van andere kerken en kerkgenootschappen kunnen dus niet ter Communie gaan, net zo min als mensen die geëxcommuniceerd zijn. Slechts in noodgevallen en stervensgevaar, als er geen bedienaar van de eigen Kerk of kerkgenootschap aanwezig is, als men er zelf om vraagt, het geloof deelt van de katholieke Kerk, en de juiste gesteltenis bezit, kan men naderen tot de tafel des Heren.²²
- III. Voor de eerste H. Communie geldt het criterium dat je een onderscheid kunt maken tussen gewoon brood en het Lichaam van Christus, en gebiecht moet hebben.²³ En het veronderstelt het geloof in de werkelijke tegenwoordigheid van Jezus onder de gedaante van brood en wijn. Met name mensen die Hem al denken te kennen, denken daar wellicht te licht over. “Hij kon daar geen wonderen doen” omdat ze Hem in Nazareth, waar Hij was opgegroeid, wel meenden te kennen (Vgl. Mt. 13,53-58).
- IV. Uiteraard vereist de ontmoeting met Hem de wil tot christelijk leven. Leven zoals Jezus dat wil, dat is leven volgens de Zaligsprekingen van de Bergrede (Mt. 5, 1-12). Eén zijn met Hem houdt in te willen leven naar de tien geboden, die samengevat zijn in het hoofdbod van Liefde tot God en de naaste (vgl. Lc. 10, 27; Rom. 13,9; Gal. 5,14).

---

22 Vgl. het oecumenisch directorium, nr. 31

23 Canon 913 van de *Codex Iuris Canonici*; *Redemptionis sacramentum*, nr. 87: “Aan de eerste Communie van kinderen dient altijd een sacramentele belijdenis en absolute vooraf te gaan. Bovendien moet de eerste Communie altijd door een priester worden gegeven en dat nooit buiten de viering van de mis.”

- V. Bovendien: “Wie mijn volgeling wil zijn verloochene zichzelf...” (Vgl. Mt. 10,38). In de ontmoeting met Jezus in de Eucharistie verwacht Jezus geen middelmatigheid, maar heiligheid. Radicale toewijding aan Hem. Afzien van alle zonden. Zijn komst in de Communie veronderstelt je te openen voor zijn oproep tot bekering en voor de bevrijdende levenskracht van de H. Geest (Vgl. Gal. 5,13-26).
- VI. Deze openheid en het respect voor de aanwezigheid van Hem veronderstelt de nederigheid onze zwakten toe te geven, en eveneens een openheid voor genezing. Immers, Hij is niet gekomen “om te oordelen, maar om te redden en te genezen” (Vgl. Joh. 12,47). Uit eigen kracht kunnen we niet genezen van onze zonden. Hij heeft ons verlost met zijn Bloed (I Petr. 1,19; Apok. 1,5). Je zwakheid erkennen is niet erg. Je gaat immers ook niet naar de dokter om te zeggen hoe goed het gaat, maar wat je kwetsuren, zwakheden en wonden zijn. Om ter Communie te gaan, en deze genezing niet te willen, is op zijn zachtst gezegd tegenstrijdig. Het is ook niet eerbiedig te zeggen: genezing o.k., maar vooral niet nu... Hem uitnodigen en tegelijk laten merken dat je eigenlijk toch niet wilt dat Hij je leven op orde brengt, is een belediging van de goddelijke Gast. Als we de ziekenwagen laten komen voor niets, moeten we niet voor niets een boete betalen... Een mooi voorbeeld waar Jezus' komst tot echte genezing en bekering leidde, is zijn bezoek aan Zacheus. Nadat Jezus verweten was met tollenaars en zondaars te eten, en Hij geantwoord had, dat Hij juist voor deze doelgroep gekomen was, zei deze tollenaar: “Heer, bij deze schenk ik de helft van mijn bezit aan de armen; en als ik iemand iets afgeperst heb, geef ik hem het vierdubbel terug” (Lc. 19,8; Vgl. Mt. 25).

- Y. Zijn er zaken die ons verhinderen ter Communie te gaan?
- I. Bepaalde teksten lijken te wijzen op terughoudendheid waar het gaat om te communiceren: We horen Jezus zelf zeggen: “Geef het heilige niet aan de honden en werpt uw paarden niet voor de zwijnen, opdat zij ze niet met hun poten vertrappen, zich omkeren en u verscheuren” (Mt. 7,6). Ook St. Paulus schrijft in zijn brief aan Timoteus:

“Houd rekening met het feit dat er moeilijke tijden voor de deur staan, zoals te verwachten is in dit laatste beslissende tijdperk. De mensen zullen zelfzuchtig zijn en geldzuchtig, arrogant en hovaardig, lasteraars, ongehoorzaam aan hun ouders, ondankebaar, onverschillig, liefdeloos, onverzoenlijk, kwaadsprekend, onmatig, onhandelbaar, afkerig van het goede, verraderlijk, vermetel, verwaand, meer aan genot dan aan God gehecht; de schijn van vroomheid zullen zij ophouden, maar haar wezen verloochnen. Houd zulke mensen op een afstand”
(II Tim. 3,1-5).

En dezelfde apostel stelt:

“Ik beweer niet, dat het aan de afgoden geofferde vlees als zodanig iets bijzonders is of dat er afgoden bestaan. Maar wat de heidenen offeren, offeren zij aan boze geesten en niet aan God, en ik wil niet dat gij gemeenschap aangaat met de boze geesten. Gij kunt niet de beker des Heren drinken én de beker der demonen; gij kunt niet deel hebben aan de tafel des Heren én aan de tafel der demonen. Of willen wij de Heer tot naijver prikkelen? Zijn wij sterker dan Hij?”
(I Kor. 10,19-22).

Vervolgens is hij van mening:

“Telkens als gij dit brood eet en de beker drinkt, verkondigt gij de dood deze Heren, totdat Hij komt. Wie dus op onwaardige wijze het brood eet of de beker van de Heer drinkt, bezondigt zich aan het Lichaam en Bloed des Heren. Wij moeten onszelf onderzoeken, voor we van het brood eten en uit de beker drinken. Wie eet en drinkt zonder het Lichaam te onderkennen, eet en drinkt zijn eigen vonnis. Daarom zijn er onder u zo velen ziek en zwak en zijn er een aantal gestorven. Als wij onszelf beoordeelden, zouden wij niet onder dit oordeel vallen. Maar als het oordeel van de Heer ons tuchtigt, is het uiteindelijk om ons niet met de wereld te hoeven veroordelen” (1 Kor. 11,26-32).

Het is dus duidelijk dat de Communie niet zomaar voor iedereen bedoeld is.

- II. Toch kan deze vraag naar de redenen om niet ter Communie te gaan bij nader inzien een vreemde vraag lijken. Immers, we zijn zondaars en hebben Hem nodig. Ja, juist omdat we zondaars zijn, hebben we Hem nodig. Hoe groter zondaar we zijn, hoe meer we Hem nodig hebben. We zeggen niet voor niets: “Heer ik ben niet waardig dat Gij tot mij komt, maar spreek slechts één woord, en ik zal gezond worden” (Vgl. Lc. 7,6).
- III. Die ongeschiktheid om ter Communie te gaan heeft bij nader inzien echter duidelijk te maken met wat we zojuist zeiden over de wil tot bekering, de openheid voor genezing en de eenheid in liefde.

Er zijn namelijk daden die ons a.h.w. zo vastzetten in onszelf, die ons dusdanig hinderen om Jezus' liefde en werkzame genezende kracht in de Communie te ervaren, dat we niet zonder een zekere voorbereiding deze ontmoeting met Hem vruchtbaar kunnen beleven. Er zijn acties of nalatigheden die de deur naar Jezus zo hebben dichtgeslagen, dat deze zonder een speciale hulp niet meer opengaat. Ze brengen zo'n verhardheid van ons hart teweeg, dat er een 'weekmaker' en een steviger zuivering nodig is om Hem goed te kunnen ontvangen. Die biedt Jezus ook, maar niet in het sacrament van de Eucharistie. Daarvoor heeft Hij zelf, zoals we zagen, het sacrament van Boete en verzoening ingesteld, de biecht. We moeten dus een onderscheid maken tussen de noodzaak om door Jezus verlost te worden, en de wijze waarop dat kan plaatsvinden. De ontmoeting met Hem in de Communie is zo gevoelig en teder, dat zonder een voorafgaande grote schoonmaak, d.w.z. een mondelinge belijdenis van de zonden, de Communie niet werkzaam kan zijn. Het lijkt op een gemeenschappelijke maaltijd, of zelfs de echtelijke lichamelijke vereniging, die ook niet zonder voorafgaande excuses kan plaatsvinden als er zware dingen tussen man en vrouw zijn gebeurd. Hier zijn dan ook geen algemene spijtbetuigingen toerijkend, zoals in de schuldbelijdenis,²⁴ maar moet echt specifiek berouw worden getoond. Anders gezegd, de weg van de éénwording met de Heer kan slechts lopen via de weg van de zuivering. Zo zijn het sacrament van boete en verzoening complementair aan elkaar.

---

24 Vgl. Congregatie voor de Goddelijke Eredienst en de Regeling van de Sacramenten, *Instructie Redemptionis sacramentum* (2005), nr. 80: "Wat de boete-akt aan het begin van de mis betreft, deze heeft ten doel allen in zo'n gesteltenis te brengen dat zij in staat zijn de heilige geheimen te vieren; toch mist zij de werkzaamheid van het boetesacrament en zij kan evenmin wat de kwijtschelding van zware zonden betreft, beschouwd worden als een vervanging van het boetesacrament."

Thomas van Aquino (1225-1274) vat deze argumenten zo samen: door de doodzonde hebben we geen geestelijk leven meer in ons, terwijl de Eucharistie voedsel is voor de levenden; en we hebben ons door onze gehechtheid aan de doodzonde zo verwijderd van Christus dat we door de Communie niet één met Hem kunnen worden.²⁵

- IV. Wees niet bang voor dit sacrament van boete en verzoening... Zoals de apostel Johannes schrijft in zijn eerste brief: "Als wij zeggen zonder zonde te zijn, bedriegen wij onszelf en woont de waarheid niet in ons. Als wij beweren zonder zonde te zijn, bedriegen wij onszelf en woont de waarheid niet in ons. Als wij onze zonden belijden, is Hij zo getrouw en genadig, dat Hij onze zonden vergeeft en ons reinigt van alle kwaad. Maar als wij zeggen dat wij geen zonden bedreven hebben, maken wij Hem tot leugenaar; dan woont zijn woord niet in ons" (1 Joh. 1,8-10).
- V. Wat zijn zware zonden? Volgens de Kerk kun je alleen maar zwaar zondigen als je met volle kennis en vrije wil ingaat tegen Gods geboden die een belangrijke zaak (*materia gravis*) betreffen. Wat precies een zware zaak is, is niet altijd even duidelijk, maar ze hebben heel vaak met leven en dood, het begin en het einde van het lichamelijk en geestelijk leven te maken. Het kunnen dingen zijn tegen God, tegen de naaste, en tegen jezelf.
- VI. In het wegen van de zonde zijn er een aantal aspecten die worden meegenomen. Drie aspecten van een daad tellen mee. 1. Dat wat je doet, de daad zelf. 2. De motivatie waarmee je de daad stelt. 3. De omstandigheden van de daad.

---

25 Vgl. *Summa Theologica*, III, 89,3

Alle drie aspecten moeten goed zijn, om van een goede daad te spreken. Dus er hoeft maar één van deze drie kwaad te zijn, en de daad is slecht.

Ook kunnen alle drie aspecten afzonderlijk een zware zonde opleveren.²⁶

- VII. Sommige daden zijn, ongeacht het effect, de intentie of omstandigheden, altijd kwaad, omdat de daad intrinsiek, d.w.z. uit zichzelf, al slecht is. Die menselijke handelingen of nalatigheden hebben te maken met wat onze diepste persoonlijkheid of die van anderen zwaar kwetst en beschadigt. Zo is het doden van een onschuldige, in welke levensfase hij of zij zich ook bevindt, ongeacht de motivatie of de omstandigheden, nooit gerechtvaardigd. Maar ook alle andere vormen van aantasting van de menselijke waardigheid en menselijke integriteit, zoals folter, psychische terreur, slavernij, mensenhandel, etc.²⁷ zijn steeds verwerpelijk.

Seksualiteit is voor de Kerk een sacraal gebeuren, en op dat vlak is de mens erg kwetsbaar: het raakt zijn persoonskern en Gods scheppende kracht. Als ze niet plaatsvindt in een huwelijk tussen man en vrouw, of als de openheid naar nieuw menselijk leven bewust wordt gehinderd, is ze in principe altijd een zware zonde.

Niet voor niets zegt Jezus: "Al wie naar een vrouw kijkt om haar te begeren, heeft in zijn hart al echtbreuk met haar gepleegd" (Mt. 5,28).

---

26 Vgl. CKK, nr. 1755

27 CKK, nr. 1756 noemt godslastering, meeneed, doodslag en overspel als intrinsiek slechte daden. Het 2^e Vaticaans concilie noemt de volgende: "Al wat verder tegen het leven zelf ingaat, zoals alle soorten van moord, uitroeiing, abortus, euthanasie en vrijwillige zelfmoord; al wat de integriteit van de menselijke persoon aantast, zoals verminking, lichamelijke en geestelijke foltering, pogingen om de mens psychisch in zijn macht te krijgen; al wat een belediging is voor de menselijke waardigheid, zoals onmenselijke levensvoorwaarden, willekeurige arrestaties, deportaties, slavernij, prostitutie, handel in meisjes en minderjarigen; schandelijke arbeidsvoorwaarden, waarbij de arbeiders als louter winst-werktuigen worden behandeld en niet als vrije en verantwoordelijke personen: dit alles en andere dergelijke dingen zijn onmiskenbaar schandelijk." *Gaudium et Spes*, nr. 27; Vgl. *Evangelium Vitae* nr. 80.

- VIII. Wie bepaalt nu hoe zwaar die zondigheid is? En dus of je vóór het communiceren moet biechten? Zo lang het daden zijn die in het verborgene gebeurd zijn, is het primair het door de Kerk gevormde geweten van de zondaar dat aangeeft wat moet gebeuren. Uiteraard kan altijd advies worden ingewonnen bij de priester. Bij daden die tijdens de biecht aan de priester voorgelegd worden, of die openbaar zijn, zal de Kerk zich een oordeel moeten vormen over de zwaarte en de eraan verbonden consequenties. Dat zien we al in de oude Kerk:

“Wanneer uw broeder gezondigd heeft, wijs hem dan onder vier ogen terecht. Luistert hij naar u, dan hebt gij uw broeder gewonnen. Maar luistert hij niet, haal er dan nog een of twee personen bij, opdat alles berustte op de verklaring van twee of drie getuigen. Als hij naar hen niet wil luisteren, leg het dan voor aan de Kerk. Wil hij ook naar de Kerk niet luisteren, beschouw hem dan als een heiden of tollenaar. Voorwaar, Ik zeg u: wat gij zult binden op aarde zal ook in de hemel gebonden zijn, en wat gij zult ontbinden op aarde al ook in de hemel ontbonden zijn”
(Mt. 18,15-18).

- IX. Bij twijfel over het zinvol ter Communie gaan, kun je je in je oordelen altijd ter beoordeling toevertrouwen aan een goede geestelijke leidsman.
- X. Natuurlijk heeft het communiceren ook een sociaal aspect. St. Paulus zegt dat hij in principe best bepaald soort vlees eet, maar het niet doet om zwakkeren geen aanstoot te geven (Rom. 14,20; II Kor. 6,3).

Zo kan het voorkomen dat men in principe wel goedkeuring van de Kerk heeft om ter Communie te gaan, maar daar publiek schandaal mee zou veroorzaken. Dan is het af te raden ter Communie te gaan in een kerk waar men bekend is. Wel kan men dan op een plaats waar men niet gekend is de Communie ontvangen.

- XI. De priesters hebben echter hun eigen verantwoordelijkheid. Het IIe Vaticaans Concilie (1962-1965) zegt hierover in positieve zin: “Wil echter deze werkdadigheid [van de Eucharistie] ten volle aanwezig zijn, dan is het nodig, dat de gelovigen in de juiste geestesgesteltenis tot de heilige liturgie opgaan, hun gezindheid in overeenstemming brengen met wat zij zeggen en met de genade van boven meewerken, om deze niet tevergeefs te ontvangen. Daarom moeten de zielzorgers er waakzaam op toezien, dat bij het liturgisch handelen niet slechts de wetten betreffende de geldigheid en geoorloofdheid van de viering worden onderhouden, maar dat de gelovigen er ook met begrip, actief en met vrucht aan deelnemen.”²⁸
- XII. Het openbare aspect van de zonde en het er mogelijk door veroorzaakt schandaal kan echter ook betekenen dat de priester, of degene die de Communie uitdeelt, en die daarmee de ‘beheerder is van de heilige geheimen’ (I Kor. 4, 1) prudent zijn eigen verantwoordelijkheid moet nemen. “Ik verzoek allen, in het bijzonder de gewijde ambtsdragers en degenen die – passend voorbereid – in geval van werkelijke noodzaak gevolmachtigd zijn tot de dienst van het uitreiken van de Communie, al het mogelijke te doen opdat de handeling in alle eenvoud beantwoordt aan de betekenis ervan: de persoonlijke ontmoeting met de Heer Jezus in het sacrament.”²⁹

---

28 Sacrosanctum concilium , nr. 11

29 Vgl. *Sacramentum caritatis*, nr. 50

Derhalve heeft een bedienaar van de heilige Communie ook een eigen verantwoordelijkheid en al zal hij niet “zomaar” in het wilde weg, zonder nadere kennis iemand “weigeren”, als de staat waarin iemand leeft duidelijk strijdig is met katholiek geloof en moraal kan hij die persoon niet toelaten tot de Communie.

Dit betekent dat hij in bepaalde publieke gevallen van ernstige aanstoot, waarin aan deze betekenis ernstig afbreuk wordt gedaan, voorafgaand aan de viering mensen zal moeten waarschuwen niet ter Communie te komen, en in uitzonderlijke gevallen zelfs de Communie zal moeten weigeren.³⁰

- XIII. En wat nu als er geen bedienaar van het sacrament van boete en verzoening aanwezig is, en de zware zonde niet algemeen bekend is? Dan mag je toch ter Communie gaan, mits je vanuit je hart een acte van berouw hebt gebeden, en het voornemen hebt gemaakt bij de eerste gelegenheid het sacrament van Boete en verzoening te ontvangen.
- XIV. Belangrijk om te weten is dat, ook als je weet dat je niet ter Communie kunt gaan, er middelen zijn om je met Jezus te verenigen. Er bestaat de mogelijkheid om met de anderen tijdens het Communie uitreiken naar voren te komen en dan met de arm of armen gekruist voor de borst de zegen te ontvangen. Bovendien kan men zich op een geestelijke wijze met Christus verenigen en zo de geestelijke Communie ontvangen. Het is geen schande niet naar voren te gaan...Integendeel, het toont je waardering en respect voor de Heilige in ons midden.

---

30 Vgl. *Redemptionis Sacramentum*, nr. 84: “Bovendien moet, waar de heilige mis voor een grote menigte wordt gevierd of bijvoorbeeld in grote steden, ervoor gewaakt worden dat ook niet-katholieken of zelfs niet-christenen uit onwetendheid tot de heilige Communie naderen zonder rekening te houden met het leergezag van de Kerk met betrekking tot de leer en de discipline. Het is de taak van de herders de aanwezigen op het juiste ogenblik eraan te herinneren de waarheid en de discipline strikt na te leven.”

Z. “De tijd in gebed na de Communie is het meest aangenaam bij God en van het grootste profijt voor de ziel.”³¹ Het is eigenlijk vanzelfsprekend dat men na de Communie, maar ook nog na de H. Mis enige tijd doorbrengt in dankzegging, zelfgave en overleg met Jezus. Een voorbeeld van dankzegging is de melaatse die na zijn genezing terugkwam en bedankte; helaas was hij er maar één van de negen (Lc. 17,11-19). Dit dankgebed is ook goed om ons diep te realiseren dat Christus voor enige tijd bijzonder in ons is. De heilige Philippus Neri (1515-1595) heeft ooit eens misdienaars gestuurd naar een mevrouw die vlak na de Communie de kerk verliet, om haar met brandende kaarsen te vergezellen. Toen ze vroeg waarom, zei hij dat ze a.h.w. de baldakijn was waaronder het Allerheiligste werd gedragen. Daaromheen werden in processies ook altijd kaarsen megedragen.

Bij het uitgaan van de kerk, is het niet slecht nog even een bezoekje te brengen aan Maria, de moeder van de Heer, en onze moeder. Het Lichaam van Christus komt immers uit haar voort.

---

31 St. Alphonsus de Liguori, *The holy Eucharist*, Brooklyn: Redemptorist Fathers, 1934, p. 75

---

10. UITEINDELIJK KOMT NA DE COMMUNIE DE ZEGEN EN HEENZENDING.

Dit betekent dat de geestelijke vruchten van de H. Mis nu zullen en kunnen gaan bijdragen aan het lekenapostolaat waartoe ieder op zijn of haar wijze geroepen is. Zonder deze concrete vruchten heeft de vereniging met Christus geen zin. “Wie zegt dat hij Hem kent, maar zich niet houdt aan zijn geboden, is een leugenaar” (I Joh. 2,4). “Hij heeft zichzelf voor ons gegeven om ons van alle ongerechtigheid te verlossen en ons te maken tot zijn eigen volk, gereinigd van zonde, vol ijver voor alle goeds (Titus 2,14).

Zo kunnen we besluiten met de tekst van Vaticanum II:

Allen maakt Hij vrij om, de eigenliefde afzwerend en met aanwending van alle aardse krachten ten dienste van het menselijk bestaan, zich op de toekomst te richten waarin de mensheid zelf een door God aanvaarde offergave wordt.

Het handgeld van deze hoop en de proviand voor onderweg heeft de Heer voor de zijnen achtergelaten in dat geloofssacrament waarin natuurlijke elementen, door mensen tot cultuurproduct omgevormd, in het verheerlijkt Lichaam en Bloed worden veranderd: de maaltijd van de broederlijke eensgezindheid en een voorproef van het hemels gastmaal.³²

Roermond,
Sacramentsdag 2012

+ *Frans Wiertz*
+ *Everard de Jong*

---

32 Gaudium et spes, nr. 38

BISDOM

ROERMOND